

บทที่ 5

การสรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

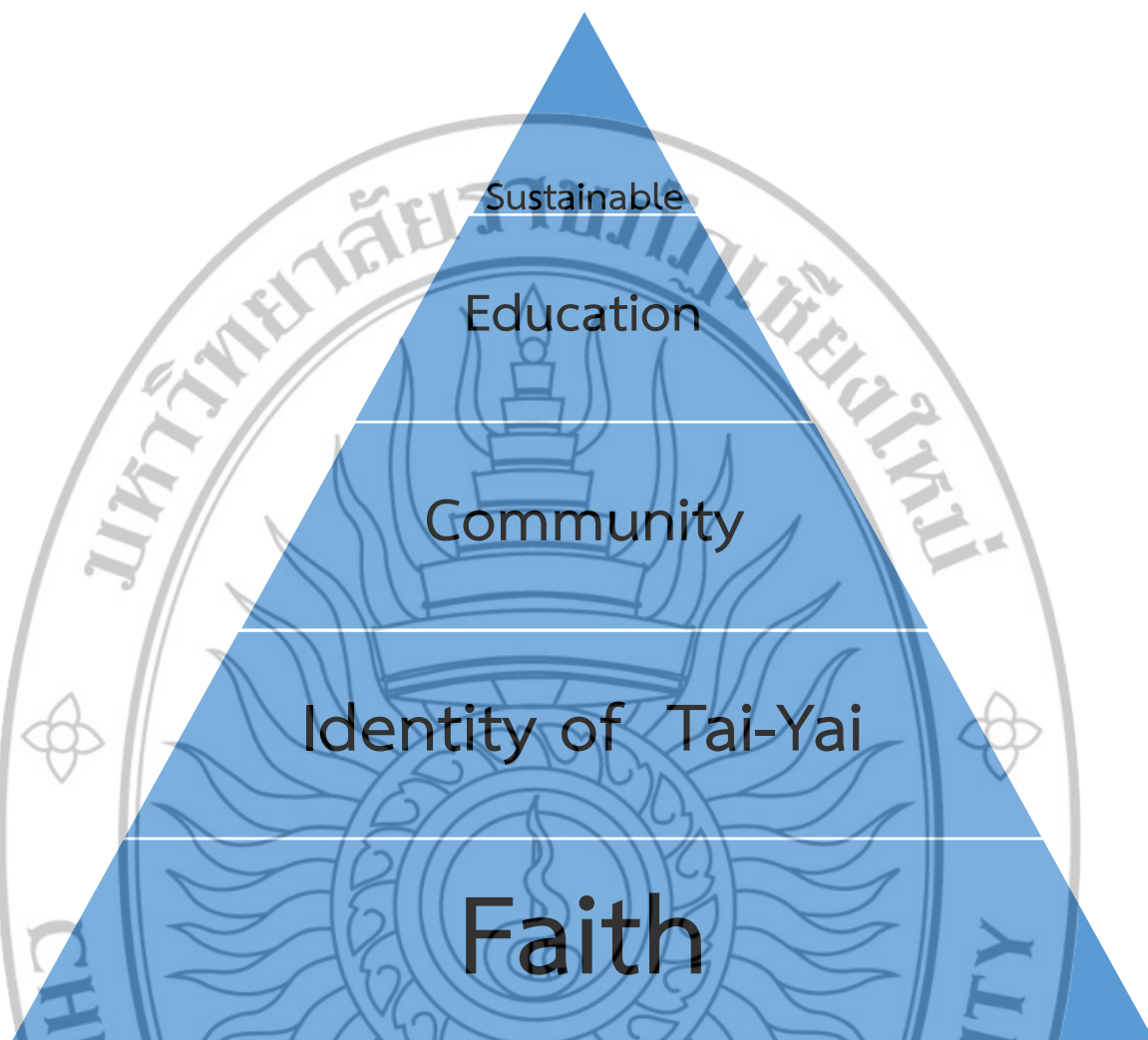
งานวิจัยเรื่องอัตลักษณ์ชนชาติไทใหญ่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบในการสร้างศูนย์การเรียนรู้ด้านอัตลักษณ์ชนชาติไทใหญ่ และเพื่อจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มอนุรักษ์และสืบสานอัตลักษณ์ไทใหญ่เชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมุ่งศึกษาวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ชาวไทใหญ่ในพื้นที่อำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า อำเภอเมือง อำเภอขุนยวม และอำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 5 ชุมชน โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยการร่วมวางแผนกับชุมชน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มของชาวไทใหญ่ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การถอดองค์ความรู้ การจัดเวทีสาธารณะของชุมชนชาวไทใหญ่ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการวิจัยชุมชนชาวไทใหญ่ จำนวน 5 ชุมชน ครอบคลุมพื้นที่ 5 อำเภอในจังหวัดแม่ฮ่องสอน สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

5.1.1 รูปแบบในการสร้างศูนย์การเรียนรู้ด้านอัตลักษณ์ชนชาติไทใหญ่

ชุมชนชาวไทใหญ่มีแนวคิดและหลักการในการสร้างชุมชนให้มีอัตลักษณ์โดดเด่นเฉพาะ ด้วยการรักษาและถ่ายทอดรูปแบบการสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม วิถีชีวิต และอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ ด้วยกระบวนการจัดการของผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยถ่ายทอดผ่านกลุ่มเยาวชนเพื่อให้เกิดความรัก ความตระหนัก และความห่วงใยในความเป็นชนชาติไทใหญ่ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ชุมชนชาวไทใหญ่สามารถสร้างศูนย์การเรียนรู้ด้านอัตลักษณ์ชนชาติไทใหญ่ในระดับชุมชนได้ โดยเชื่อมโยงกับศูนย์ไทใหญ่ศึกษาที่เป็นศูนย์กลางในตัวจังหวัดแม่ฮ่องสอน และชุมชนชาวไทใหญ่บ้านแพมบก ถือว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนและมีศักยภาพในการจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านอัตลักษณ์ชนชาติไทใหญ่ และเป็น “ชุมชนต้นแบบด้านอัตลักษณ์ชนชาติไทใหญ่” ตามโมเดล “FICES” (Sustainable Education Community Identity of Tai-Yai Faith)

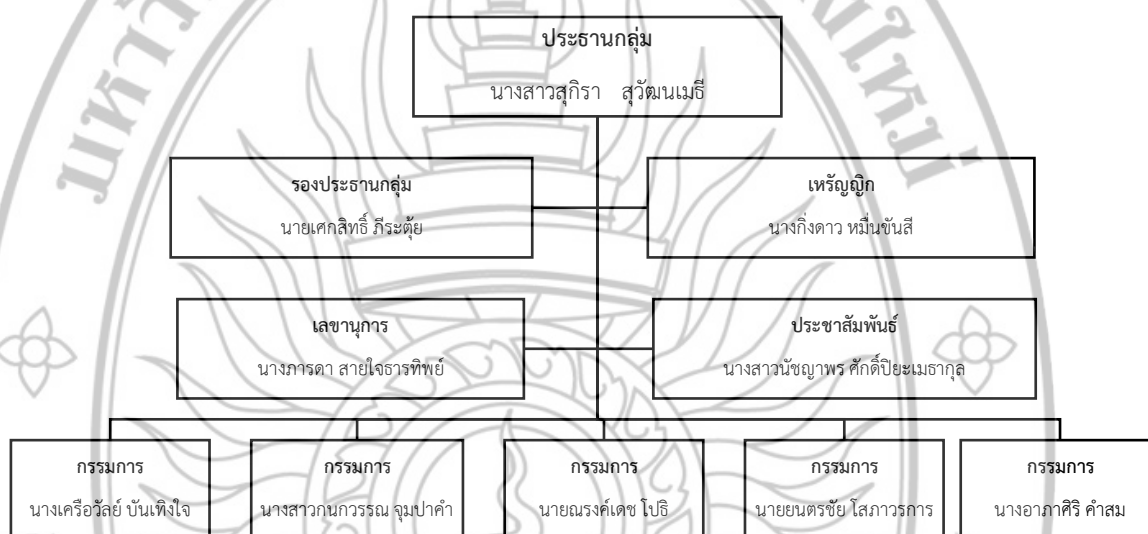

ภาพที่ 5.1 FICES Model : Sustainable Education Community Identity of Tai-Yai Faith
ที่มา : สัญญา สะสอง. (2563)

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของคนในพื้นที่วิจัย พบว่า สมาชิกชุมชนชาวไทใหญ่มีความกระตือรือร้น และมีส่วนร่วมในการสร้างและส่งเสริมให้เกิดอนุรักษ์ ส่งเสริม และถ่ายทอดวิถีวัฒนธรรมไทใหญ่ และการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้มีความเจริญอย่างยั่งยืน รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนได้ร่วมกันพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการต้อนรับดูแลนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนของตนและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เข้าร่วมดำเนินการอบรมให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยว การต้อนรับแขก และคุณภาพบริการ แต่ยังขาดการบูรณาการเชื่อมโยงให้เกิดประสิทธิภาพในทุกภาคส่วน และขาดการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงด้านการจัดการท่องเที่ยวระหว่างชุมชนที่มีความชัดเจน

5.1.2 การจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มอนุรักษ์และสืบสานอัตลักษณ์ไทใหญ่เชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้วิจัยและชุมชนชาวไทใหญ่ในพื้นที่วิจัยและหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ได้ร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายกลุ่มอนุรักษ์และสืบสานอัตลักษณ์ไทใหญ่เชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแทนกลุ่มผู้นำชุมชนที่ผ่านการคัดเลือกเป็นคณะกรรมการด้วยฉันทามติร่วมกัน ดังนี้

ภาพที่ 7 คณะกรรมการเครือข่ายชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน
ที่มา : สัญญา สะสอง. (2563)

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

ชนชาติไทใหญ่ตั้งรกรากถิ่นฐานกระจายอยู่ในแถบเอเชีย โดยเฉพาะประเทศเมียนมาร์ และได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานในแถบภาคเหนือของประเทศไทย มีจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นต้น ได้รับการและสืบทอดแนวคิดความเชื่อแบบดั้งเดิมมาอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย จนกลายเป็นอัตลักษณ์ความเชื่อที่โดดเด่น เฉพาะกลุ่ม โดยชาวไทใหญ่เคารพบูชาผีบรรพบุรุษ และผีเจ้าเมือง มีการเซ่นสรวงบูชาเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ยังเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไสยศาสตร์ เวทมนตร์คาถา เป็นต้น และมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง มีการเข้าวัด ทำบุญ รักษาศีล สืบสานวัฒนธรรม ประเพณีและพิธีกรรมตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง และถ่ายทอดวัฒนธรรม ประเพณีและพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาให้กลุ่มเยาวชนสืบสานมาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ชาวไทใหญ่ยังมียุทธแบบการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน ทั้งด้านที่อยู่อาศัยและการ

ทำมาหากินที่พึ่งพาอาศัยธรรมชาติทั้งสิ้น มีการปลูกบ้านเรือน “เฮินโต” แบบเรียบง่าย ทำด้วยไม้ไผ่หรือไม้อื่น ๆ ที่หาได้ตามป่าเขา มุงด้วยใบจากหรือหญ้าคา การหาเลี้ยงชีพและอาหารการกิน ก็เก็บพืชผัก สมุนไพร และผลไม้ในป่ามาปรุงเป็นอาหาร เน้นความสอดคล้องกับธรรมชาติ การแต่งกายก็มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะด้วยเสื้อผ้าแบบไทใหญ่ ซึ่งจะปรากฏให้เห็นในงานเทศกาลและประเพณี พิธีกรรมที่สำคัญต่าง ๆ มาโดยตลอด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัญญา สะสอง และชุตินันต์ สะสอง (2562) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งพบว่า ชุมชนยังรักษาอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทใหญ่ที่มีความโดดเด่นเอาไว้ อย่างเหนียวแน่น ทั้งในด้าน 1) วิถีชีวิต มีการรักษาและถ่ายทอดรูปแบบการดำเนินชีวิตมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ 2) ความเชื่อและวัฒนธรรม มีการไหว้ผีเจ้าเมือง การแต่งกายแบบไท และสืบทอดประเพณีบอยสาละลอง เป็นต้น และ 3) แหล่งท่องเที่ยว มีทรัพยากรด้านแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายและอุดมสมบูรณ์ เช่น สะพานไม้ไผ่ไขว้บ้านแพมบก ถ้ำลอดบ้านถ้ำลอด และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ กระเทียมเกษตรอินทรีย์บ้านนาปลาจาด เป็นต้น โดยมีการจัดตั้งเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรบูรณาการเครือข่ายชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชนในการร่วมกันขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนชาวไทใหญ่ในทุกมิติและจัดทำอย่างต่อเนื่องเป็นแผนยุทธศาสตร์ประจำปีของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ชุมชนบางชุมชนยังขาดการสืบสานและถ่ายทอดวิถีวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของชาวไทใหญ่ให้กับกลุ่มเยาวชน จึงควรทำวิจัยในประเด็นการเปลี่ยนผ่านอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทใหญ่ในสังคมยุคเทคโนโลยีสมัยใหม่

2) ควรวิจัยในประเด็นชาติพันธุ์สัมพันธ์เพื่อการสร้างสัมพันธ์ภาพและความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน